

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanj se
cena primeroma zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo
(administracija) in ekspedicija na
Florijanske ulice h. št. 19.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Rožnih ulicah
števil. 25.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Dan slave!

Sv. Janeza Krstnika dan je bil dan slave, kakoršnega kranjski Slovenci morda nismo še nikdar doživeli. Kresovi, ki so prejšnji večer goreli mu po višavah, goreli so tudi naši slavi. Zmagali smo namreč po kmetijskih občinah z vsemi kandidati tako sijajno, kakor se le redko kje zgodi. Naši kandidati gg. Klun, Pfeifer in Obreza so bili voljeni **enoglasno**, grof Hohenwart je dobil vse glasove razen dveh (nemških Weissenfelserjev) grof Barbo pa malo da ne dveh tretjin glasov vseh volilcev všteti nemške Kočevarje, namreč **97**, kandidat nemčurske stranke dr. Wurzbach pa je vjel komaj 38 glasov (34 kočevskih in 4 druge).

To je rezultat, kakoršnega se še mi nismo upali nadjeti se. Kranjski narod je pokazal jasno, koliko mara za tiste nemčurje, ki mu vsega obetajo, a nič ne dajo. Med slovenskim prebivalstvom so po vsi deželi nemčurji vjeli 4 — reci štiri glasove in če prištejemo še 34 Kočevarjev in 2 Weissenfelserja, imajo po vsi deželi vsega skup 40 glasov! Zdaj bo menda vse baharije konec.

Mi pa kličemo vrlim možem volilcem kmetijskih občin kranjskih iz vsega grla: Živili! Slava!

Polovico drž. poslancev že imamo, drugo polovico si jih tudi upamo pridobiti, če Bog dá in sreča junaška.

Možem volilcem kranjskih mest in trgov.

Vrli volilci kmetijskih občin so Vam pokazali pot, po kateri imate hoditi tudi Vi, ako Vam je mar za blagor in slavo domovine in vsega cesarstva. Le na ta način se more doseči pravi namen volitev, da se namreč spodrine tista nesrečna stranka, ki je do zdaj tako pogubonosno vladala v Avstriji, ter na krmilo pridejo možje, ki bodo popravili, kar je ona skazila, ter naredili med narodi mir in spravo.

V zadnjem listu smo Vam obljubili popisati kandidate, ktere Vam naši nasprotniki ponujajo; naj toraj gredo po vrsti memo Vas.

Prvi, namenjen za stolico slovenskih dežel sploh in Kranjske posebej, je glasoviti gosp. Karel Dežman. Da si je že po vseh slovenskih pokrajinah njegovo ime znano kakor slab denar, bomo vendar še natančneje ogledali si tega moža.

Dežman je vse, kar je bil in je, še, le na pol, pri njem ni nič celega. Rodila ga je mati Slovenka, po dovršenih srednjih šolah je letil se pravoslovja, a je to kmalu popustil,

potem je postal modroslovec in prišel res za pomočnega učitelja (suplenta) na gimnazijo, a tudi tukaj ni ostal, ker ni naredil za profesorja potrebnihkušenj. V tem obziru je on toraj še pol študenta ali star „halbstudent“ — da mu rečemo tako, kakor on tako rad zaničljivo pravi drugim, ki so toliko študirali ko on.

Ko toraj tukaj ni bilo kruha zá-nj, vnelo se mu je srce za domovino, postal je iskren Slovenec, o čemer priča njegova „Slava Slavjanom!“ in marsikaj družega, med tem tudi njegova pesem „Proklete grablje!“ Toda tudi tukaj ni dosegel popolnosti, kmalu je skočil v nasprotni tabor, ker se mu je zdelo, da bo tu več kruha zá-nj ko pri narodnjakih. Res je dobil več raznih služeb, pa tudi tu nikjer ni cel mož, povsod le polovičar, ker je na preveč kosov razdeljen. V enem pa je vendar cel: v sovraštvo do naroda svojega in svoje domovine. Zadnje je med drugim posebno sijajno pokazal l. 1869 na tako zvanem „parteitagu“ v Celji, kjer je zasramoval svojo rojstno deželo tako, da so se mu čudili celo ponemčeni štajarci in drugi tujci rekoč: „No, to je pa res pravi Kranjec, ki o svoji domovini tako slabo govori.“ Sovraštvo do naroda svojega pa kaže neprenehoma o vsaki priložnosti, ki se mu v to ponudi, ker med vsemi nasprotniki nam je on največ škodoval. On je tisti klin, ki je vcepljen med prebivalce in ki zadržuje vsako spravo. K temu ga goni renegatska strast in samopridstvo, kajti ko bi nehali prepri med narodnostmi, bi tudi on padel

Ljubljanske slike.

(Dalje.)

Polmeščanka (*mater familias*).

Nahaja se nekoliko po mestu, več pa po nekdanjih predmestjih kot žena kakega obrtnika, rokodelca, manjšega trgovca ali pa vsaj trdnega hišnega gospodarja. Od gospóde se razloči po unanjem že po svoji obleki, ki je na pol gosposka, na pol kmetiška, a vendar ne iz tako pisanih cunj, kakor gosposka. Glava, če ni že razkriča, je pokrita s prtom ali „ruto“, včasih jo kinča dolgo in široko ogrinjalo (plaid) iz dobre in drage robe, tudi zlatnino je videti na nji, a staro, pravo. Sem ter tje se ktera starejša o posebnih slovesnih prilikah pokaže še o staro kranjsko „pečo“, ktero je pa po večem že pregnala tuja šega in noša, kakor marsikako lepo domače oblačilo in navado. Gosposki klobuk se tu še ne obrajta in če se ga ktera poprime, se odluši od tega stanu, zamera je huda, prijateljstva nič več. To je, kakor da bi svojo vero zatajila in stopila v drugo. Zato kaj tacega stori le ktera, ki se popolnoma odpove sosedinjam in prejšnjemu stanu in misli, da se jej za vse

zabavljanje in zaničevanje ne bo treba brigati in da ne bo prišla med svoje več nazaj.

Na domu je svojemu možu žena in gospodinja, otrokom mati. Klic „mutter“ se prilaga le še starejšim, pri mlajših ga je že slovenski napredek pregnal in na njegovo mesto je stopila „mama“ ali „mati“, mož jo tudi tako kliče, sem ter tje pa jej vendar — posebno če sta sama — pravi „ta stara“, na kar ona enako odgovarja „ta stari“. Razen tega se kličeta tudi s krstnimi imeni, kar je pri gospodi le redka navada, pri gospodi namreč ženi ostane mož morda celó do smrti to, kar je bil, ko jo je snubil, le da pri ogovoru besedo „gospod“ izpušča; krstnega imena iz njenih ust ne bo lahko slišal, vzlasti če je to ime „kmetiško“, čeravno jo on zmiraj po krstnem imenu kliče; otroci tako še dolgo ne zvedo, kako je očetu ime, le njegov priimek vedó. — Polmeščanka je v tem vseskozi drugačna. Mož kliče le po imenu, a nikdar po priimku, pripozna ga za glavo hiše, a ona mu je v vsem krepak steber, ki mu pomaga nositi težko butaro življenja ter si prizadeva premoženje ne le ohraniti, marveč tudi še pridobiti ga, in res drži ona navadno tri stebre, on le enega, ker tu ženska narava ni še spridena po tujem up-

livu in tudi ne še omehkužena. Delo jej ni nadloga, marveč prej veselje in če ga nima, si ga pa dá, ne postopa in ne dolgočasi se pa ne. To je toraj vsakako koristna stvar ne le za svojo hišo, ampak tudi za državo, ker pripomore svojim k blažemu stanju, državi pa k višemu davku.

Otrokom svojim skrbi ne le za telesni, nego tudi za duševni blagor. Kakor poštenje jej je tudi vera draga, zato odgojuje svojo deco v krščanskem duhu in ima živo skrb, da se kaj prida nauče. Dečki se odločijo že prej za prihodnji stan, ta gre v više šole, da postane kaj več, nego je oče, drugi se določi za dom, tretji za rokodelstvo; to se določi pa v najskrivnejem posvetovanji med njo in njim, navadno takrat, kadar otroci že spó. Manj posvetovanja je o dekletih, če „ona“ ali „on“ — morda tudi oba skup — ne marata odgojiti jih za „gospodo.“ Zato dekleta hodijo le toliko v šolo, da se brati, pisati, računati in morda še kako drugo reč nauče, potem pa ostanejo domá in se uče gospodinjstva — ne po knjigah, marveč po praktičnem poskušnji. Za gosposkega ženina skonca niso nikakor namenjena, če pa že pride kateri, ki je „mater“ všeč, potem se pogovori z očetom (ki je tu in tam še „foter“), in če se snu-

nazaj v tisti nič, iz kterega ga je ravno ta prepír vzdignil. Ljudstvo po deželi, spoznavši njegove namene, ga je zavrglo, zato se v svojem dosedanem volilnem okraju na Dolenjskem še oglasiti ni upal, čeravno bi bil smel zanašati se na tretjino kočevskih volilcev, ampak izbral si je drug kraj, ki se mu varneji zdi, ker je gnjezdo tistih oslepljenih ljudi, ki so poslušali njegov glas in verno hodili za njim ter služili njegovim pogubnim namenom. Takih po njem zapeljanih ljudi je tu veliko po vseh stanovih, zanaša se pa tudi še na c. k. in druge uradnike, ki so dozdej odločno stali zmíraj za nam nasprotnega kandidata.

Tega moža, kterega narod slovenski zaničuje in ga je že davno pljunil iz svojih ust, tega moža, kterega tudi zmernejši nasprotniki naši več ne spoštujejo, ker jih je njegove demonične strasti strah, tega moža, ki svojega hujskanja še zdaj v sivi starosti ni popustil, Vam Ljubljčanom priporočajo za poslanca in to ravno zdaj, ko že vsi narodi, naveščavši se nesloge in prepíra med seboj, upijejo po spravi, ko je v najviših krogih prodrlo prepíranje, da treba nastopiti drugo pot, ko se tudi od zgorej podpira narodov želja po spravi na blagor njim, na slavo in mogočnost vsem enako drage Avstrije! Od Vas se toraj zahteva, da bi, volivši ga, še dalje podpirali in netili pogubni ogenj prepíra in vstavljali se vsaki spravi! Mislimo, da bodete z nevoljo obrnili se od njega ter odločno veleli mu: „Apáge! — poberi se!“

Drug kandidat, kterega vsilujejo gorenjskim in notranjskim mestom, je vit. Vestenec — mož, ki je vkljub mladih let že več storil, nego bo kedaj zagovarjati mogel. Njegovo dosedanje obnašanje je že dovolj znano, vse, kar je storil, storil je iz samopridnih namenov, da je sebe kvišku spravil, in tudi sedanji kandidaturi njegovi nagib je častihlepnost. Med drugim je tudi boter tisti novi šolski postavi, ktere težko breme bode čutilo ljudstvo popolnoma še le takrat, ko se bo jela izvrševati. Zaslug za deželo in narod pa nima nobenih, tudi se od njega ni nadjati, da bijih si kdaj kaj pridobil, ker nima srca za to; narod potrebuje le za lestvo, po kateri bi sam vedno više plezal. Prepíriani smo, da Vi volilci gorenjskih in notranj-

skih mest tega petelina ne bote volili, ampak pokazali mu vrata.

Tretji je gosp. Fr. Kromer, svetovalec najviše sodnije na Dunaji. Ta je znan še zavoljo svojega strastnega vedenja v deželnem zboru kranjskem, po katerem si je pridobil priimek „landtagskorporal“. Ljubljanski kazinovci so ga poklicali, ker si z nobenim drugim ne upajo na dan. Ali tudi ta ne bodi Vaš mož, ker je prestar (že čez 70 let) in bivajoč že več let na Dunaji ne pozná več Vaših težav in potreb in se zunaj domovine tudi ne bo dosti brigal za Vas, če bi tudi čas za to imel. Toraj le zavrzite ga, ako sami sebi dobro želite.

Tu imate toraj trójico, kakoršno Vam ponujajo nasprotniki naroda in dežele. Res, strastnejih bi si ne mogli izbrati, zato jih pa nikar ne volite, če hočete, da bo kdaj mir in sprava v deželi, če ste res pravi domoljubi in Avstrijci. Če jih pa izberete si za svoje poslance, je to napoved nove vojske, ktere potem še dolgo ne bo konec, mi se takim ljudem ne bomo nikdar podali.

Prihodnjíč Vam bomo pokazali nekoliko bliže one možé, ki so vredni Vašega zaupanja, in nadjamo se, da Vam ne bo težko odločiti se zánje.

Poziv češkim volilcem

od 20. t. m. se glasi tako-le: „Ravno tako kakor je bilo po naših poslancih enoglasno izrečeno ter od celega našega naroda pritrjeno, da naš narod one svoje mnogo let tako zvesto in z marsikterimi žrtvami branijene pravne podloge našega bitja kot historičen narod popustiti ne more, kterega prava narod do sedaj ni niti zgubil, niti se mu je sam kdaj odrekel in ktero je naš premilostljivi cesar z najviš. kraljevem pismom od dne 12. septembra 1871 sam pripoznal, objubivši poprej na enoglasno prošnjo češkega deželnega zbora, da ga hoče tudi s svojo prisego v venčenji potrditi; ravno tako je s tem izrečeno, da je naš narod pripravljen, na državnih podlagah osnovane razmere češke krone s celo državo po svojem naravnem in historičnem pravu s porazumljenjem po radovoljnem sklepu potrebe države urediti.

Prepíriani, da moremo bodočnost našega naroda v zvezi z avstrijsko državo le takrat varno osnovati, če ona in mi ne nehamo upati, da v svojem blagru enakopravnosti slovanskih prebivalcev ne pripozna le načelom, marveč jo tudi pošteno izvede, želimo, da se te razmere na trdno pravno podlago osnujejo. Ob enem smo mi pa tudi te misli, da se v vladnih krogih sme priznavati, da taka podlaga vsako drugo trdnost prekosa, da more država le z notranjim mirom ukrepiti se ter svojo pravno in gmotno moč le s prostim, požrtvovalnim skupnim delovanjem vseh svojih narodov pomnožiti in le z njih sporazumljenjem krepost doseči, jako dovolj, biti kos vsem mogočim viharjem. Naši poslanci so ob enem izrekli, kako močno želijo, poleg vsega tega složno z našimi nemškimi deželani postopati. Mi ne moremo umeti, kako bi te naše želje, ako se prej le mirno in brez predsodkov premislijo, njim škoditi mogle, ali kako bi za-nje ona enakopravnost naše dežele brez vrednosti biti mogla, ki jo mi želeč zahtevamo, saj vendar njim nič manj ko nam možnost daje, sporazumno skrbeti za to, da se gmotni blagor naše dežele ne zanemari z ozirom na druge, od naše tako različne dežele. Saj tudi mi osrednjemu zastopstvu nečemo vzeti onih stvari, kterih skupno rešenje edinstvo in moč države zahteva in bode se v tacih prilikah ona složnost naših deželanov z rojaki družih dežel, ktero njih voditelji toliko povdarjajo, vedno vestno varovala. Po našem prepíranju pa mora zagotovljenost narodnosti zanje kakor za nas, če hoče imeti trden obstanek, osnoviti se ne le na premenljivo večino, ampak na določno mero samovlade v narodnih kurijah (zborih), ktera je zagotovljena po deželnih osnovnih postavah. Odkritosrčnim veseljem opazovaje, kako se od dne do dne med obema narodoma naše domovine prepíranje širi, da za nje mir in procvetanje pred vsem treba složnosti, upamo, ka bodo poslanci naših nemških deželanov pripravljeni, da se z nami sporazume za take ustanove, ki izključujejo ravno tako prevladanje kakor upravna oškodovanja ene ko druge narodnosti, in ka ne bodo hoteli

bač skaže z dostojno plačo, se deklet preobleče in postane „gospá“. Potem včasih pozabi prejšnji stan, pod gosposkim klobukom jej zraste greben in kmalu se izvali iz prejšnjega predmeščanskega dekleta lena gospá, ki zna le dobro jesti in piti, bogato, a neokusno se oblačiti in ošabna biti, čeravno jej nevednost in neomikanost povsod izpod svilnate obleke gleda. Ktera pa tudi v novem gosposkem stanu ostane gospodinja in mož je je vesel veliko bolj ko da bi si bil izbral družico za življenje v kakoršni koli še tako izobraženi gosposki družini. Sploh je odgoja otrok tu mnogo boljša, za življenje primernejša, ker se misli bolj na to, kako si bodo otroci sami kruh služili, kakor na ono, kdo jim ga bo dajal.

Polmeščanka je tudi to, kar je možu pri altarju objubila: zvesta tovaršica v sreči in nesreči, zato jej tudi ne rojijo druge muhe po glavi. Gospodo spoštuje le po vrednosti in če tej ali oni gospej, temu ali onemu gospodu, ki tega ne zaslužita, naravnost hrbta ne pokaže, je to le vsled tega, ker se je od gospode naučila priljudnosti; tem ostrejša je pa njena sodba potem za hrbtom, ker njej so znane skrivnosti marsikterih ljudi, kterim se o tem še ne sanja ne. Kedar pa se jej zdi prilično,

že tudi s to svojo vednostjo stopi na dan in to se zgodi kolikor toliko ropotno. Za hrbtom človeka ne opravlja rada, in če to stori, pristavi vselej, da mu vse to lahko v obraz pové.

Ne sme se pak prezreti v narodni politiki. Ženska je vsaka radovedna, drugače bi tudi Eva ne bila padla v greh. Gosposko ženstvo bere nemške romane in zabavne liste ter si izbira po módenskih žurnalih svojo obleko, hodi po plesih in strupi svojo nedolžnost in poštenost po polzkih pogovorih z zalezovalci. Vse to polmeščanki ni dano, a bere vendar rada in se tudi pogovarja s poštenimi ljudmi. Ker jej pa nemščina ne po šoli ne po vsakdanji navadi ni gladka in — recimo to na čast nji — ženska, ki ima ves dan polno opravka ter le tu pa tam kako uro časa more vjeti za branje, se poprime listov, ktere lajše razumi, in ti so slovenski. Kar bere v njih, se prilega njenemu srcu, ker je domače, ne tuje, zato ostane to, kar je že prej bila po odgoji: domača, narodna, le da narodno čutje šine še više, ko njeno naravno pravicoljubje spozna, da se domačinu ne godi pravica. Zato najdeš med tem stanom največ v resnici za narodnost vnetih in pogumnih žensk, ki ta svoj čut ne hranijo le „v srcu“, ampak ga tudi očitno in

dejansko pokažejo. Otroci se toraj odgojé narodno, tuj duh ne more v hišo in še šole jim domačega duha ne morejo izgnati. Vsakako daje taka mati domovini vrle branitelje, narodu zveste sinove in pridne hčere, to je še zdravo, po tuji kulturi še ne načeto in sprideno jedro, mladina si zna kmalu sama kruh služiti, ker je većinoma navajena vsakovrstnega dela. Taka polmeščanka je vredna prej, da si jej odkriješ, nego bogato našopirjena velika gospa, ki ni za družega na svetu ko za škodo.

So pač tudi tu izjeme, ali — hvala Bogu — ne še pregoste. Kakor se želod spridi, če mala osa položi svoje jajce vá-nj, tako stori tuja kultura, če obsenči nevedno in napiheno tako žensko srcé. Taka hoče, da, kar ona ne more biti, namreč gosposka po obnašanju, nemškem govorjenju in vednosti, naj postanejo otroci, zato jih dá po tuji šegi odgojevati in tako se zgodi, da se navadno popolnoma spridijo in ne postanejo nič, le hčere včasih kaj — družega. Vendar taka kultura ne more prav v polmeščansko hišo, ker so jej vrata prenizka, prag previsok in okna preozka.

(Dalje prih.)

vsako prenarodbo volilnega reda ovreči, o katerem je že splošno znano, da ne uzkratuje samo naše narodnosti, ampak obenem tudi volilno pravico sploh krči in mnogo nejednako deli, zlasti škodovanje kmetstvu. Sporazumljenja sè zastopniki naših nemških deželanov upamo toliko gotovejše, ker mi od njih vendar nič drugega ne zahtevamo, nego naj nam blago privoščijo, da bi mi poleg njih enake pravice uživali. Saj je to v naši deželi že stoletja pravno veljalo in je tudi po sedanji ustavi osnovano, tako da bi bila morala vsaka vlada, ki bi bila §. 19. drž. osnov. postav resno smatrala, njegove doslednosti v uradu in šoli službeno že izvesti, ne da bi zahtevala, naj si z davki preobloženi Čehi v parlamentu še le trudno priboró, kar je po parlamentu načelom že določenega. Očividno je pa ravno, da ustavna zvestoba in zvesto izvestje ustave nikakor ne pomeni eno in isto, in da moramo gotovejša poročstva zahtevati. Le po prostem sporazumljenju na podlagi enakih pravic, nikakor pa ne z enostranskim priboljšanjem jednega ali drugega naroda od vlade, ali z njegovim prevladanjem more razcvetiti naši deželi mir in možnost, da se skupno posvetimo duševni in gmotni povzdigi te naše lepe domovine, ki smo jo po skupnem delu in razumu dovedli do sedanjega razvoja in nje pravice ko gmotni blagor sè združenimi močmi zastopati za nas vse, nje sinove, jednako ne le korist, ampak tudi pravo in dolžnost.

Dasitudi sporazumljenje s svojimi nemškimi deželami pred vsem želimo, vendar se ne motimo v tem, da bi posledki izvršenega sporazumljenja bili izvestljivi brez podpore kronskega sveta, ki bi od Njeg. Veličanstva zaželjeni mir med svojimi narodi čisto očitno kot svojo nalogo izrekel.

Le take prenarodbe, ali vsaj složno dogovorjenje za njih izvestje morejo nam Čehom pripomoči, da vstopimo v državni zbor, ne da bi zatajili svojo narodnost in čast, in bi tam v slogi z drugimi narodi države zagovarjali razvoj ustavnega življenja ter povzdigo žalostnih gospodarskih razmer države, in to z zagovarjanjem in važnostjo, ki nam pristojna po prebivalstvu in davkovnih plačilih. Da bi pa naš vstop v zastop države njej koristil, vstopiti moramo radovoljno, kot spravljeni, v svojem narodnem bitju zagotovljen element, ki je voljan ne za razrušenje, marveč za plodno delovanje in priredbe.

Res, tudi mi čutimo potrebo, da vsi prijatelji Avstrije svoje moči združijo v povzdigo narodnega in denarnega gospodarstva države in odpravo novih nevarnosti, ki ji preté. Saj ni naša domovina pod dosežanjim vodstvom teh interesov gotovo nič manj trpela kakor druge dežele. Ako pa ustavoverci po načinu sitega, ki lačnemu zmernost priporoča, zahtevajo, naj vse deželne pravice, vsa zahtevanja narodnosti opustimo ter njim le v skrbi za gmotni blagor pomagamo, pozabijo oni, kako močno narodna čut in nagon življenja srca vzburljajo in kako malo se dajo krotiti. Le sužni duh more krivico trpeti, ne da bi zahteval pomoči, in ako ustavoverci za svoja pridobitja in pravne nazore od nas čislanja zahtevajo, zahtevamo tudi mi spoštovanja za svoje pravno prepričanje, ki se opira na državne pogodbe ko tudi na prisege in slovesna dela naših carjev in kraljev. Za pravično oceno naših želj so vrh tega tudi velika pomemba naše zgodovine ter velika politična in narodno-

gospodarstvena važnost našega pet milijonov štečega naroda.

Mi niti najmanj ne mislimo, da bi oškodovali ustavo samo in svobodne naprave naše dobe, in nam se ne more nobene več krivice storiti, ako se nam podtika želja po posilstvu (ustavnem), ker ravno nasprotno naše prizadevanje na to meri, naj se razmere česke državo po prostovoljnem sklepu zastopstva naše kraljevine postavi na nedotikljivo pravno podlogo.

Avstrija trpi. Mnogohvaljena ustava je ni osrečila, nje prijatelji se boječe ozirajo po pomoči. Najglobokejši koren nje bolezni, ki ovira plodni razvoj njenega ustavnega življenja ravno tako kakar tudi nje blagostanje, vsled ktere vsi Avstrijci, tudi oni izvan Česke, trpe in ki slabi moč države, je razdor obeh narodov Česke ter ono strankarstvo, ki hoče českemu kakor sploh slovanskemu elementu v Avstriji vse njemu naravno pristojno politično uplivanje odvzeti. Tu se mora najprej pričeti s prenarodbami. Mi hočemo pri tem odkrito, da s samozatajevanjem sodelovati, kajti nič nam ni tako pri srcu ko obojestransko sporazumljenje z našimi nemškimi deželani, s katerimi nas tisočere vezi krvi in vse mogoče človeške zanimivosti vežejo. Toda ne morejo se naši deželani motiti v tem, da oni ne smejo zahtevati od nas, naj se odrečemo vsestranski ravnopravnosti, ako se sploh misli med nami pošten in trpljiv mir osnovati. Oni morajo pripoznati, da se morajo obema narodoma zemlje vsi potrebni predpogoji narodnega bitja in daljnega razvoja enakomerno zagotoviti, kakor ne manj tudi deželi sami ona mera samouprave, ki je nam vsem jednako koristna, ne da bi bila državi škodljiva.

Na tej podlogi nudimo desnico v pošteno sporazumljenje. Upamo, da boste domoljubnim duhom razprave in določnje za tako vzvišene in težke interese prepustili možem, ki jih častite svojim zaupanjem. Zaupamo, da boste zvesto z njimi držali in da ne želite, da bi oni najsvetejše želje našega naroda ter naše slavne domovine brez našemu narodu potrebne zagotovljenosti, le na milost ali nemilost predali večini, ki se nam dosedaj vsaj ni izkazala niti blagohotna niti pravična. Tega v resnici nemore pripustiti nobeden pravi Čeh, da bi v tem času slobodnega gibanja ter vzvišenega narodnega zavestja naši zastopniki popustili tudi še one zadnje častitljive pravice nekdanje samostalnosti česke zemlje, ki so jo nam naši predniki preko dobe najžalostnejšega ponižanja našega naroda do današnjih dni ohranili.

V Pragi dne 20. junija.

Odbor poverjenikov česke državopravne stranke:

Dr. Franjo L. Rieger, predsednik; *dr. Franjo Brauner*, podpredsednik; *dr. Karol Sladkowsky*, podpredsednik, *dr. Julij Gregor*; *Janez Harrach*, *Janez Jeržabek*, *Jireček*, *dr. Mattus*, *Prahensky*, *dr. Skarda*.

Res prelepe, izvrstne besede! Bog daj, da bi česki narod vedel jih ceniti in se tudi po teh ravnati, kajti le potem bi nam Slovaom zagorela boljša bodočnost. Pogum tedaj, severni bratje!

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 25. junija.

Za nas Slovence najvažnejši dogodek v politiki notrajni je srečni izid naših **volitev**

na Kranjskem. Bali se sicer nismo, da bi propadli, a da bomo tako sijajno zmagali, tega nismo pričakovali. Nemškutarji so imeli v celi deželi samo 40 glasov, od teh pride na Kočvarje 34, in na Nemce v Beli peči 2, tedaj pravih nemškutarjev je le 4. Upamo tedaj, da bodo nemškutarji za naprej kmete pri miru pustili, in da tam ne bodo postavljali več kandidatov. Kako se nemškutarji sami smešijo pred svetom, naj dokaže to: v „Deutsche Zeitung“ je nekdo pisal, da je v kmečkih občinah kandidiral Dežman proti Klunu, Kromer proti Pfeiferju in Vestenek proti Obrezi; ker od teh treh nobeden ni niti jednega glasa dobil, kaj si bodo na Dunaji mislili o nemškutarski stranki kranjski?

Na **gorenjem Avstrijskem** so zmagali konservativci z vsemi (7) kandidati, na **dolenjem Avstrijskem** pa pridobili enega.

Čehi govore energično in možato. V očigled nerazpoloženosti ustavovercev k spravi s Čehi, pravijo poslednji, da jim je vse eno, ali se hočejo kolovodje nemški z njimi sprizajziti in spraviti ali ne. Če ti nečejo, naredila se bo sprava preko njih glavá, sicer pa Čehi lahko počakajo, ker so dovolj vtrjeni v dolgoletni borbi proti centralizmu.

Sploh pa vse kaže na to, da bo **spravo** narodov minister Taaffe sam v roko vzel, in da pri tem tudi Slovenci ne bomo zadnji ostali. Zato so tisti uradniki jako bedasti, ki še zmirom mislijo, da ne bo nič spremembe, in da bodo smeli večno slovenskemu narodu nagajati pri volitvah in drugodi. Kdor neče verjeti, bo že še čutil!

Vnanje države.

Časniki še vedno mnogo pišejo o smrti mladega Napoleona in o nasledkih tega dogodka. Prerokovalo se je, da bo stranka Bonapartistov razpadla, mi tega précej nismo verovali, in že danes se poroča, da so popolnem edini o tem, poganjati se zdaj za Napoleon Viktorja, Napoleon III. ni bil nič vreden, in ako bi imel njegov naslednik tudi tak biti, potem je bolje, da se ohrani republika, ako bi se pa sedajni princ poprijel katoliških možakov na Francoskem in obljubil cerkvi prejšnje pravice nazaj dati, potem bomo raje za njega govorili, nego za tiste jude in brezverce, ki so se zdaj h krmilu spravili na Francoskem in ne vedó boljšega početi, nego posnemati pruski „kulturkampf“ in žaliti verski čut naroda.

Podkralja v **Egiptu** hočejo odstaviti. Stvar je pač sprožil francoski minister Waddington; nam se pa zdi, da cela stvar od Bismarka izvira. On hoče ali Angleže spreti s Francozi, ali pa bode Egipt Francozom prepustil pod tem pogojem, da ga bodo potem pri miru pustili, kedar bo on šel na — anektiranje, kam? To je vprašanje; v poslednjih dneh se je bralo, da špekulira Nemčija na Holandsko (Nizozemsko); mogoče je pa tudi, da bo Bismark zopet enkrat Avstriji svoje prijateljstvo čutiti dal z bajoneti. Ta mož ima še velike naklepe v glavi. Vendar človek obrača, Bog obrne.

Čuje se, da **Lahi** rujejo po Albaniji zoper Avstrijance, in da bodo še laški prostovoljci postavili se našim nasproti, kedar pojedemo v Novipazar. To pa ne brani, da se laški živelj v Primorji še vedno brani in podpira proti slovanskemu in da so vse šole po Istri in v Trstu laške!

Izvirni dopisi.

Iz Sarajeva, 16. junija. (Sveto Telo. — Ceste na trdnjavo. — Turška vjeta vojska. — Nova cesta proti Novemu Pazaru. — Turška rešitev po Arnautih.) Obhajali smo letos, kar že petsto let Sarajevci niti videli niso, z največo slavo praznik sv. Rešnjega Telesa. Z eno besedo smem reči, da smo slavili ta dan popolnem po evropski šegi in kakor po velikih mestih navadno. Razlika pak je bila vendar, in čudno bi se vsacemu zdelo, čemu toliko bajonetov, ali kdor pozna vrazjega turškega barbara, rekel bi, da je taka vladna previdnost popolnem na mestu, ter vlada s tem pokaže, kako odločno hoče skrbeti za zatiranega katolika in za splošni napredek v civilizaciji. Procesija je pričela se zavoljo velike vročine že pred sedmo uro, topovi na trdnjavi javili so prebivalcem nekoliko poprej pričetek njen. Procesije udeležil se je fmlt. Baron Jovanović na čelu vsem drugim podpoveljnikom in uradnikom zemeljske vlade in vseh sudov. Procesija je vodil velečastni vojni župnik, na strani stali so mu vsi č. fratri in vojni kapelani. Procesija je krenila iz cerkvice po Franjo Josipovi ulici čez latinsko čuprijo in po Filipovičevem trgu čez Čumurijo čuprijo nazaj v cerkev. Altarji so bili zarad pomanjkanja priprav bolj revni, ali vzbudili so vendar največje veselje med vernimi, kajti kdo bi si bil pred letom misliti mogel, da bodejo kedaj v Sarajevu pod milim nebom altarji stali. Ljudstva je pridrla na tisuče vkupaj in se je res prav lepo obnašalo. Najbolj dopadlo mi je, ker se je skoraj vsa služba božja vršila v hrvatsko-srbskem jeziku, in ljudstvo je moglo, kakor v cerkvi, pevajoč odgovarjati. Po dokončani službi božji je pregledal fmlt. Jovanović, koji je bil ta dan v polni generalski paradi, posadko ter zrekel za lepo redenje svoje dopadajenje.

Pred nekoliko mesci so počeli vojaci delati novo cesto na tukajšnje trdnjavo. Poprej ni bilo nobene, bila je sicer neka steza, ali za prevažanje topov in drupih trdnjavskih stvari popolnem za nikako rabo. Včeraj so dovršili težavno delo in na večer bila je v trdnjavi vojaška veselica. Godba je igrala in vsa trdnjava bila je razsvitljena. Vojaci so dobili piti in jesti, in tako smemo ponosni biti zopet na lepo delo.

Pred nekaj dnevi vrnil se je velik transport turške vojske, koja je bila od Rusov vjeta in do sedaj v Rusiji. Vojaci so vsi iz Sarajeva in okolice, med njimi mnogo pravih korenjakov. Izgledajo izvrstno, vsak je polnih lic in vidi se mu na obrazu, da ni pod „rusko knuto“ čisto nič trpel. Kar obleke tiče, res ni bila lepa, ali to jim je turška premenila pred odhodom s domovino. Govoril sem z mnogimi ter jih to in ono povpraševal, ali od vsacega čul sem samo dobro, posebno so hvalili jed in kako točno da so dobili svojo malo plačo. Eden, bolj izobražen, s kojim sem se dalje časa pogovarjal, rekel mi je nazadnje, da ni čuda, da Ruska mora povsod zmagati, ker država skrbi za svojo vojsko drugače kakor turška. Turška poslala jih je zato domov, ker jih ne potrebuje in ker ne spadajo več med Turke, tako mi je zopet drugi rekel, in to mislimo vsi, da je istinito in naravno.

Zavoljo zasedbe Novega Pazara, prihaja sedaj vsak dan mnogo vojske, posebno pjonirji in ženisti. Njih nalog je popravljati ceste, in v ta namen oddale se bodo tudi nekojim privatnim podvzetnikom, da se stvar brzo izvrši. Sedaj prihajajo tudi delavci iz vseh krajev zaslužka iskat, med njimi videl sem tudi

Gorenjca, in podvzetniki pričakujejo še mnogo drugih. Zato je povsod med katoličani in pravoslavci splošno veselje.

Turška zver v človeški podobi pak hvali in še prosi noč in dan, ker je prorok že nekoliko uslišal njihove prošnje, da jih konečno reši pred nevernikom. Med Turki je splošno govorenje in že toliko kakor gotovo, da pridejo Arnauti in jih rešijo od „švaba“, in take reči drznejo se javno govoriti. Da se pa to na vsak način zgoditi mora, „klanjajo“ (turška molitev) se noč in dan po džamijah, in ni ure v noči, da ne bi bila velika begova džamija polna „pravovernih“. Da tedaj k uporabi vsakako pomagajo, je očitno, in vsak pravi, da bode naša vojska na velike zapreke zadela.

Domače novice.

V Ljubljani, 26. junija.

(Za kandidata ljubljanskega mesta) si bo, kakor slišimo, zbor volilcev drevi v čitalnici izbral vit. pl. **Schneid-Treuenfelda**, tajnika v cesarski dvorni kanceliji in grajščaka v Kamniku, ki je po vsem pravičen, toraj tudi naroden možak. Dotični oklic odbora volilcem prinesemo prihodnjič.

(Volitve kmetijskih občin po Kranjskem) so se, kakor je iz naznanila na čelu lista razvidno, izvršile nepričakovano sijajno za nas. V Ljubljani je bilo ves dan živahno gibanje. Pred poslopje okrajnega glavarja je bil prišel tudi gosp. dr. Bleiweis pozdravit volilce, ki so se brž zedinili o volitvi gosp. Kluna. V čitalnici je bilo polno volilcev in drugih narodnjakov in ko se je zvedela iz Ribnice in Litije enoglasna izvolitev g. Kluna, je zahvalil se volilcem ter v daljnem govoru razložil jim, kako hoče skrbeti za njihov blagor v državnem zboru. Volilci so mu burno in navdušeno napili. Ves dan so prihajali in oddajali se telegrami, zvečer pa je bila skupna veselica s petjem in tako se je obhajala sijajna zmaga do pozne noči. Tako veselega dne, kakor je bil ta, ljubljanski Slovenci že dolgo nismo imeli.

(Iz seje družbe kmetijske 15. dne junija), v kateri se je določila poraba za letošnje leto dovoljene državne subvencije, je došlo „Nov.“ sledeče poročilo. — Podpora podkovski in živinozdravski šoli s 500 gld. se obrne, kakor prejšnja leta. — Za nadaljevanje kmetijskega nauka v ljudskih šolah odločenih 600 gld. razdeli c. k. deželni šolski svet, — 400 gld. za nakup učnih pripomočkov in tisek podučnih knjižic družbi kmetijski pripuščenih pa se porabi deloma za nakup novega kmetijskega orodja v poduk kmetovalcem, deloma pa za tisek dveh rokopisov, ki ju družbini odbor že pripravljena ima. — Da g. R. Dolenc, vodja slapenske deželne vino- in sadjerejske šole, obhodi letos našo dolensko stran, podučevaje vinorejce o vinoreji, se obrne dovoljena subvencija 200 gld. po dogovoru z deželnim odborom. — Ostalih, v poduk kmetijstva segajočih prošinj družbe kmetijske, namreč, da bi se ustanovila popolna kmetijska šola na Kranjskem, — da bi se o zadevi kmetijskega nauka predrugačila ljubljanska učiteljska preparandija, — da bi se ustanovila stalna služba popotnega kmetijskega učitelja in osnovalo nekoliko štipendij, da bi naši mladenčji mogli se podati na dobra tuja učilišča kmetijstva učiti, za zdaj, kakor pravi, sl. ministerstvo ni moglo vslišati. — Da se letos v Postojni napravi razstava goveje živine in lepa živina notranjskih gospodarjev premije dobi, je sl. ministerstvo dovolilo 400 gld. Kedaj in kako se ta stvar vredi in izpelje, bode ko-

nečno sklenjeno, ko centralni odbor dobi od podružnice postojnske o tem dotično poročilo; že v odborovi seji pa je bilo določenih 8 premij po 25 gld., 4 po 30 gld., 2 po 40 gld. — Za nakup rigajskega lanu dovoljenih 500 gld. in za pospeh ovčje reje dobljenih 200 gld. se porabi kakor prejšnja leta. — Za nakup plemenskih bikov, za vodnjake, sirarstvo in premije za živino skupaj dovoljenih le 2000 gld., je odbor sklenil obrniti tako, da 1800 gld. porabi se za nakup muriških in belanskih bikov, ostalih 200 gld. pa za stroške tiskovin itd. pri razstavi postojnski, ker ostanek 200 gld. bil bi premajhen, da bi se letos, ko smo že tudi v drugi polovici leta, mogla kaka zdatna podpora dati za napravo vodnjakov in sirarskih družeb. — Za premije pogozdovanja in napravo živih mej dovoljenih 300 gld. se bode obrnilo tako, kakor prejšnja leta, iz katerih še 3 prešnje od lanskega leta niso rešene in je odbor ukrenil, da se rešijo. — Prošnje odbore: za podporo sadjereji, čebeloreji, svinjereji, za premije o pokončevanju drevju škodljivih mrčesov in kovanje družbinih medalij za letos sl. ministerstvo ni moglo uslišati, ker mu državni zbor ni potrebnega zaklada dovolil.

Eksekutivne dražbe.

27. junija: 3. Možina iz Kosez, 3. Novak in Fatur iz Knežaka, 3. Logar iz Tominj, 3. Meršnik iz Smerja, 3. Tomšič iz Knežaka, 3. Gril iz Dolenjega Zemona, 3. Logar iz Verbiče, 1. Logar iz Verbovega, vsi v Bistrici. 3. Otavnik v Radečah.

Umri so:

Od 13. do 20. junija: Anton Poznik, hlapec 50 l., za prisadom. Marija Kozler, kupč. v. 84 l., vsled starosti. Ana Wucherer, rud. v., za jeitko. Jožef Križaj zidar 77 l., vsled starosti. Magdalena Jaklič, dekla 30 l., za vnetico trebušne mrenice. Marija nastran, hiš. pos. ž. 43 l., vsled pljučni ce. Bertold Ebenspanger, kupč. o. 5. l. za davico. M. Frančiška Brnce, prefekta v uršulinskem samostanu 78 l., Alojzija Rumpel, orgl. ž. 43 l., vsled pljučnice. Marijana Tomšič, zid. v. 61 l., za mrtudom. Terezija Terdina, mojškra 21 l. za jeitko.

Telegrafične denarne cene 25. junija.

Papirna renta 66.80 — Sreberna renta 67.40 — Zlata renta 77.65 — 1860letno državno posojilo 126.35 Bankine akcije 824 — Kreditne akcije 262.75 — London 115.90 — — Ces. kr. cekini 5.47. — 20-frankov 9.23.

Denarstvene cene 24. junija.

Državni fond.	Denar.	Blago
5%, avstrijska papirna renta	66.80	66.80
5%, renta v srebru	68.70	68.96
4%, renta v zlatu (davka prosta)	78.40	78.55
Srečke (lozi) 1854. l.	116.50	117.—
„ „ 1860. l., celi.	126.—	126.50
„ „ 1860. l., petinke	127.50	128.—
Premijski listi 1864. l.,	158.—	159.50
Zemljiščne odveznice.		
Štajarske po 5%,	99.75	100.50
Kranjske, koroške in primorske po 5%,	96.—	—
Ogerske po 5%,	85.75	86.25
Hrvaške in slavonske po 5%,	88.50	90.50
Sedmograške po 5%,	82.—	82.75
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	832.—	834.—
Unionske banke	88.20	88.40
Kreditne akcije	262.75	262.75
Nižoavstr. eskomptne družbe	800.—	810.—
Anglo-avstr. banke	127.—	127.50
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gld. a. v.	171.25	171.75
Tržaške „ 100 „ k. d.	120.—	121.—
„ „ 50 „ „ „	61.—	63.—
Budenske „ 40 gld. a. v.	38.75	39.25
Salmove „ 40 „ „ „	46.75	47.25
Palfi-jeve „ 40 „ „ „	36.—	36.50
Clary-jeve „ 40 „ „ „	37.75	38.75
St. Genois „ 40 „ „ „	38.—	39.—
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	34.25	34.50
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	33.75	34.—
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.47	5.50
Napoleonsd'or	9.23	9.24